

ת"פ 19937/01 - אבנור אלוק נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בראשון לציון

12 ממרץ 2014

ת"פ 13-01-19937 מדינת ישראל נ' אלוק

בפני כב' סגן נשיאה, השופט אברהם הימן
אבנור אלוק

נגד
מדינת ישראל

ההחלטה

מציה לפני בקשה לביטול כתוב אישום מחמת טענה להגנה מן הצדק לפי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן - "החוק"), המבוססת על טענה לשינוי בהגשת כתוב האישום.

הרקע לדין - כתוב האישום

ביום 12/12/30 הוגש נגד הנאשם כתוב אישום המיחס לו עבירה של שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין, התשל"ג-1977.

על פי עובדות כתוב האישום, הנאשם הינו בעליים של חברת מגן טכנולוגיות בע"מ (להלן - "חברת מגן").

בסמוך לחודש פברואר 2006, ובעקבות שריפה, הועברו משרד' חברת צי' אחיזות בע"מ, אשר הוקמה בשנת 2005 ואשר בעלייה הם איציק וניר צ'יצ'יאן (להלן - "חברת צי'"), למשרד' חברת מגן במושב טירת יהודה.

במהלך שנת 2006, שימש הנאשם שותף פעיל בחברת צי', הזרים לחברת זו כספים וניהל בפועל את כספיה. כמו כן, סייפק הנאשם לחברת צי' שירותו משרד' והנהלת חברותונות.

בתאריך 9/3/08 זמן הנאשם לחקירה ביחידת הכלכלה במשטרת ישראל בלבד ונשאל בגין פעילות עסקית עם חברת "א.ר.מ.ס". בסיום החקירה פנה הנאשם אל מזכירתו, מירב רוזנפלד (להלן - "המזכיר") וביקש ממנו כי תתקשר לניר לחברת צי' ותאמר לו כי אם יתקשר אליו מחקירות המשטרה או מסס הכנסתה, שיגידו כי חברת "א.ר.מ.ס" ביצעה עבורם עבודות באבטחת כבישים (להלן - "ההודעה").

בנוסף, על פי הנטען, הורה הנאשם למזכיר לחתת מהמשרד אל ביתה את כל ספרי הנהלת החשבונות של חברת צי' וכן את כל הגביים של הנהלת החשבונות של חברת מגן.

עוד נטען, כי בעקבות האמור לעיל, התקשרה המזכיר אל ניר, בשעה 22:28, ומסרה לו את ההודעה. ניר העביר את הטלפון לאביו איציק, והזכיר חזרה גם באזונו על ההודעה.

על יסוד המעשים המתוארים, נטען כי הנאשם שיבש מהלכי משפט.

טיעוני הנאשם

טענתו העיקרית של הנאשם היא כי כתוב האישום הוגש בשינוי, על סף תום תקופת ההתיישנות, בנגד עקרונות של צדק והגינות משפטית ועל כן מצדיק את ביטול כתוב האישום.

בבקשתו טוען כי השינוי, הנק לעצמו, והן משומם השלכתיו על יכולתו להתגונן כראוי, על התנהלות המאשימה, על האונטרס הציבורי ועוד, הוא שינוי מהותי שאינו ניתן לתקן באמצעות אחרים, אלא בביטול כתוב האישום.

להלן עיקרי טענות הנאשם:

א. כתוב האישום הוגש בשינוי קיצוני ובלתי סביר, בחלוף 58 חודשים מיום ביצוע העבירה לצאורה, בחודשים קודם שהתיישנה העבירה, ולא כל הסבר והצדק סביר. לטענת הנאשם, נחקר ביום 08/03/11 וביום 08/03/11, כאשר ממועד אחרון זה לא נتبוצעה כל פעולה חקירה נוספת.

על כן טוען הוא, כי ההכרח בניהול הגנתו במשפט, כ-6 שנים, ממועד ביצוע העבירה לצאורה, הנסמכת על שיחת טלפון אחת שקיים, על פי הנטען עם מזKirתו, גורם לו נזק ראוי רב הפוגע באופן מהותי ביכולתו להתגונן כראוי. לטענתו, החלף הזמן פוגע בזכרונות של העדים, וב יכולתם למסור עדות מדוייקת ומפורטת. הנאשם הפנה לפיסיקה, וטען על פיה, כי יש לראות מקרה זה כמקרה חריג של شيء בהגשת כתוב אישום, וכי יש להתחשב בנסיבות העניין, בהן מדובר בעבירה אחת מסווג עוון שאין חמורה (להבדיל מעבירות חמורות, מורכבות ומרובות מעורבים), אשר חומר החקירה לגביה נאסף וגובש כיוונים לאחר מועד ביצועה הנטען, והיקפו קטן.

ב. הנאשם טוען, כי בנסיבות בהן הוגש כתוב האישום בשינוי קיצוני, כאשר מדובר בעבירה אחת בלבד אשר בוצעה לצאורה באירוע נקודתי ביום 09/03/08, וכאשר היקפו של חומר הראיות קטן וכולל 8 הודעות ושני מזכירים בלבד, יש לקבוע כי המאשימה התרשלה באופן בלתי סביר מצדיק את ביטולו של כתוב האישום. לטענתו, התנהלות המאשימה חרגת מהנחיות הייעץ המשפטי לממשלה מס' 4.1202 משנת 2010. לפיכך, החלטתה להגיש את כתוב האישום באיחור רב מבלי שמתקיימים שיקולים מיוחדים המצדיקים זאת, וambilי שקיבלה אישור גורם מוסמך להגשה מאוחרת, נגעה ברשות, ואף מטעם זה דין כתוב האישום להבטל.

ג. הנאשם טוען כי שיקולים זרים נמצאים בסוד החלטת המאשימה להגיש נגדו את כתוב האישום כתע ומשינוי ניכר. לטענתו, העבירה המיוחסת לו נולדה במהלך עימות שנערך לו עם העד צ'יצ'יאן ביום 08/03/10, והוא עבירה ייחודית בכתב האישום, לאחר שנחשד בעבירות של גנבה, זיווף, קבלת דבר במרמה, שיבוש והדחת עדים.

ד. הנאשם טוען עוד כי עיון בחומר החקירה מגלה, ביום, מחדלי חקירה רבים, לפי שחקל מהגורמים

הרלבנטים והקריטיים לאישום לא נחקרו.

כמו-כן טוען הנאשם, כי אין עניין ציבורי בהגשת כתב האישום נגדו, בשינויו ניכר, ומקום בו הוא נעדר עבר פלילי, מקרים אורח חיים נורטטיבי ומפרנס את משפטו הכללת 3 ילדים קתינים בכבוד. לטענותו, גזר הדין יטיל עליו, לכל היותר, עונש של מאסר על תנאי. על כן טוען הוא כי בהתחשב בנסיבות העניין, ובכלל זה העומס המוטל על בית המשפט, התועלת החברתית נסוגה מפני הנזק בהגשת כתב האישום.

טייעוני המאשימה

בתגובהה (ובהבהרה לתגובה) אין המאשימה חולקת על משך התקופה שחלפה ממועד ביצוע החקירה האחרונות ועד למועד בו הוגש כתב האישום. אולם, לטענתה, אין מדובר בשינוי בלתי סביר לפי שכתב האישום הוגש קודם שחלפו חמיש שנים ובמסגרת תקופת ההתיישנות הקבועה בסעיף 9(א)(3) לחוק. המאשימה טעונה כי בנסיבות אלה לא נזקקה לאישור היוזץ המשפטי לממשלה כפי שתוען הנאשם. על כן, לשיטתה, יש לדוחות את בקשת הנאשם לביטול כתב האישום מחמת טענה לשינוי בהגשתו.

דין והכרעה

ענייןיה של טענת הגנה מן הצדק היא בסמכותו של בית המשפט לבטל כתב אישום אם הגשתו או בירורו עומדים בנסיבות לעקרונות של צדק והגינות משפטית.

על פי עקרון זה, על בית המשפט לבחון האם נוצרו נסיבות, בין כללה הקשורות בהתנהלות הרשות ובין אחרות, המחייבות המסקנה כי במקרה שלפניו לא ניתן להבטיח לנאים קיום משפט הוגן או אם אפילו ניתן להבטיח זאת עדין מתחייבת מסקנה כי ניהול הליך פלילי נגד הנאשם יגע באופן ממש בהתחשב הצדק והגינות (ראו ע"פ 5672/05 טגר נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 21/10/07).

מכל מקום "רק במקרים שבהם נוצרה פגעה חמורה וקיצונית, יערר בית המשפט ויבטל את כתב האישום. ביטול כתב האישום לא יעשה מקום שבו ניתן לרפא את הפגמים באמצעות מתונים ומידתיים יותר" (ראו ע"פ 2375/12 מژחי נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 13/5/16)), וכן ראו ע"פ 25429-01-10 4855/02 מדינת ישראל נ' מוסטפא (ניתן ביום 10/5/13).

עת מועלת טענת הגנה מן הצדק יש לבחון, אפוא, המקרה בנסיבותיו ולפי מבחן מושלש שנקבע להלכה בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורובי (ניתן ביום 31/3/05).

"לפי מבחן זה יש לבחון בשלב הראשוני מהם הפגמים שנתגלו בהליך המשפטי שננקטו כנגד הנאשם ומהו עוצמתם; בשלב השני יש לקבוע האם ניתן לקיים את ההליך הפלילי, בנסיבות הוגנת וצדקת, חרף הפגמים שנתגלו בו. בשלב זה על בית המשפט לאזן בין האינטרסים הרלוונטיים השונים תוך התחשבות בנסיבות כל מקרה ומדובר והתייחסות, בין היתר, לחומרת העבירה המียวחת לנאים, למידת הפגיעה ביכולתו להתגונן

כראוי ולמידת אשמה של הרשות. **בשלב השלייש** על בית המשפט לבדוק, במידה והשתכנע כי ההליך אכן נוהל באופן אשר נוגד את עקרונות הצדק וההגינות, האם ניתן לנ��וט באמצעות מתוונים יותר מאשר ביטול כתוב-האישום על-מנת לרפא את הפגמים" (ההדגשות אינן במקור), (ראו ע"פ 7014/06 מדינת ישראל ואח' נ' אהרון לימור (ניתן ביום 4/9/07).

בעניינו, אין חולק כי חקירת הנאשם נסתיימה ביום 08/03/11, וכי מאז ועד למועד בו הוגש כתוב האישום, ביום 30/12/12, חלפו למעלה מארבע וחצי שנים, תוך שבמהלך תקופה זו לא בוצעו כל פעולות חקירה נוספת.

שיהוי של למעלה מארבע שנים בהגשת כתוב אישום, הוא شيء רב, היוצר תחושה לא נוחה (ולו בלשון המועטה), ואין להקל ראש במידת עינוי הדין שנגרם לחשוד המתין להחלטת הרשות בעניינו.

מנגד, המאשימה, בתגובהה, לא סיפקה הסבר לשיהוי בהגשת כתוב האישום, ואין מדובר בעבירה מורכבת אשר חקירתה התארכה מטעים עוניינים והכרחיים.

עם זאת, בהינתן כי כתוב האישום הוגש במסגרת התקופת ההתישנות הסטטוטורית, סביר אני כי אין בשיהוי הנtan להוות פגעה ממשית בתחום הצדק וההגינות ולהצדיק את ביטול האישום.

תקופת ההתישנות שקבע החוק מגדירה, למעשה, לנ羞, את גבולות הסיכון להגשת כתוב אישום נגדו. לפיכך, ובנסיבות המקרה דן בהן הוגש כתוב האישום במסגרת גבולות אלה, יש להניח, בהעדר טענה להבטחה אחרת, כי הנאשם היה מודע במהלך תקופה זו לסיכון שהגהשת כתוב אישום נגדו, במיוחד נוכח העובדה כי אף נהלו נגדו הליכים בגין עבירות כלכליות. כאן המקום להציג כי אין בדברים אלה, כדי לקבוע מסמורות כעבודות אלא הנחה סבירה בלבד, שיש כי_Tisטר במהלך המשפט גופו.

עדין יש לבחון האם השיהוי מצדיק את ביטול כתוב האישום, בשלב מקדמי זה, לפי שיש בו לפגוע פגעה ממשית ובלתי-הpiche ביכולתו של הנאשם לנצלו הגנתו.

ה הנאשם טען, אמנם, כי השיהוי פוגע בזכותו להtagונן כראוי, אולם טעنته כללית לפי שלא פירט אילו עדים או ראיות מנوع הוא מהסביר היום, ולא הוכיח, למעשה, נזק ראוי ממשי.

באשר לטענת הנאשם בדבר פגעה אפשרית בזיכרונות של העדים משום חלוף הזמן מאז מועד האירוע נשוא כתוב האישום, הרי שגם הנחה מוקדמת וככללית, שאין בה להצדיק ביטול של כתוב האישום בעת הזז.

בשלב מקדמי זה, חומר הראיות שבידי המאשימה אינו מצוי בפני בית המשפט, ובוודאי שלא ניתן להעריך משקלן. על כן, ولو מטעם זה כשלעצמם אינו מושך כל ממש בטענת הנאשם בעניין השפעת השיהוי על איוכות של עדויות.

מכל מקום ואף אם נניח כי ראיות המאשימה הן עדויות הרי ש愧 לא נמצא טעם בטענת הנאשם.

אכן ומطبع הדברים, אפשר וחלוף הזמן יקוה את זיכרונם של העדים, ובכך יקשה על בירור האישום. עם זאת, ברור כי ככל שיעלו קשיי זיכרון של העדים ינתן לכך מشكל בשלב הערכה הכוללת של הרואיות. על כן, ובמידה ולא يصلح בידי המאשימה להוכיח את אשמת הנאשם מעבר לספק סביר, על בסיס העדויות שבידיה, אפשר ויפעל הספק לטובת הנאשם, ולא ניתן לומר כי פגמים בזכרונם של העדים יהוו, דווקא, חיסרונו להגנתו.

כך הוא אף באשר לטענת הנאשם למחדלי חקירה, אשר מלבד שלא ניתן לה כל פירוט, יש להניח כי אם יתרברר שאין בידי המאשימה ראיות מספיקות להוכחת האשמה מאחר שלא מיצתה את פעולות החקירה האפשרות, שוב עשוי לקום, בשל כך, ספק שיימוד לטובת הנאשם.

על כן, סברתי כי לא ניתן להידרש בכבוד ראש לטענה לשינוי בשל נזק ראייתי, לפי שלא הוכח כי יש בו להצדיק את ביטולו של כתב האישום משום פגעה ממשית וחמורה בזכות הנאשם לנHAL הגנתו.

קיומו של שינוי כשלעצמו, אינו השיקול היחיד שיש עדין לבחון, מן העבר השני, ובזיקה לנسبות המקורה, שיקולים רלבנטיים נוספים, לרבות טיב העבירה, חומרתה, והאינטרס הציבורי בהעמדה לדין בגיןה.

בעניינו, העבירה המיוחסת לנאהם הינה עבירה מסווג עוון, ואין לומר כי זו אינה עבירה חמורה. כתב האישום הוגש במסגרת תקופת התשיענות הקבועה בדיון, תוך שמותקים אינטרסים ציבוררי בניהול ההליך משפטי לשם הגנה על ערכיו משפט, בכפוף לשמירה על זכויות הנאשם להליך פלילי הוגן. לעומת זאת אף בבחינת איזון האינטרסים, מתחזקת המסקנה כי אין הCPF נוטה לביטול כתב האישום, בשלב זה, שכן האינטרס הציבורי גובר על אינטרס הנאשם רקע טענת שהו, ולטובת ניהול ההליך המשפטי בעניינו.

סביר אני, עוד, כי בהתחשב בנסיבות העניין, אין התרופה לחלוּף הזמן בשלב מקדמי זה של ההליך ובביטול כתב האישום, אלא וככל שתבוצע הרשעה מעבר לספק סביר ניתן, כמובן, לשקל השינוי בדרך של התחשבות בגורם הדיון.

הנאהם הוסיף וטען כי השינוי מלמד על התנהלות נפסדת מצד המאשימה המתבטאת ברשנות ובשיקולים זרים בהחלטתה להעמידו בדיון, וכי אף מטעם זה דיון כתב האישום להבטל. לטענות אלה, מלבד היישענות על טענה לשינוי, אשר כשלעצמה אינה מצדיקה את ביטול כתב האישום בשלב זה, לא הונח בסיס מספק ו邏輯י, ודין להידחות.

באשר לטענת הנאשם כי נסיבותו האישיות, העדר הרשות בעברו יחד עם השינוי בהגשת כתב האישום, מסירים כל עניין ציבוררי בהעמדו בדיון, אין בה, כשלעצמה, להוות טענה להגנה מן הצדק ולביטול כתב האישום, ומוקמה הרלבנטי הוא בשלב מאוחר יותר של המשפט.

בשוליה החלטה זו מצאתה להעיר העירה באשר להעלאת טענות מקדימות על בסיס "ההגנה מן הצד". אכן, המחוקק מצא לקבוע הדוקטרינה שהייתה עובר לחקיקת סעיף 149(10) לחוק, פרי הלכה פסיקתית, כ"טענה מקדמית". התוצאה לתיקון זה בחוק היא, בעיקר, בשתיים: ריבוי טענות הנסמכות על הסעיף, שלא לצורך יש לומר, ותוצאה שנייה, שטענה זו בדרך כלל, מחייבת בירור עובדתי ולא מקומה קטעה מקדמית המבוססת על האמור בכתב האישום בלבד. משום כך, התפתחה תופעה תמורה שבאupon שגרתי, ככל שנאשם סבור באופן סובייקטיבי כי לא היה ראוי לפתח נגדו בהליך משפטיים, מצוי באמצעות סניגור לטעון טענה זו קטעה מקדמית. חבל שכן הוא המצב. אני סבור שככל שהטענה מצריכה בירור עובדתי, ראוי להם לסניגורים, יודעי חוק ודין, לטעון הטענה בשלב המשפט הנוכחי ולא בשלב של תחילת המשפט.

עוד יוער, כי ראוי שהמאשימה תציב לניגוד עיניה מטרה לצמצם ככל הנitin את התקופה ממועד סיום פעולות החקירה עד למועד הגשת כתב אישום, ולהימנע מ"ניצול" תקופת ההתישנות. למעשה ציין, כי התנהלות כאמור תבטיח יעילות בעשיית המשפט ובכך יוגשם האינטרס הציבורי באכיפת החוק הפלילי.

סוף דבר, ומבלתי لكבוע מסמורות, לא מצأتي, לעת הזו, להורות על ביטול כתב האישום מכוחן של טענות הנאשם להגנה מן הצד. על כן, איני מקבל את הבקשה בטענות מקדימות.

אין בכך למניע מהנאשם להעלות טענותיו להגנה מן הצד בסיכון, לאחר שייתבררו העובדות והראיות במשפט לגופו.

הצדדים יתיצבו להקראה במועד הקבוע.

באשר לבקשת אחד הדיון בתיק זה עם הדיון בתיק נוסף המתנהל נגד הנאשם בגין עבירות מס בבית משפט השלום ברחוות, ישקול ב"כ הנאשם עמדתו לנוכח תגובת המאשימה.

ההחלטה תישלח לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, י' אדר ב תשע"ד, 12 מץ 2014, בהעדך
הצדדים.